

Nicolas Sarkozy köztársasági elnök évnyitó köszöntője a francia mezőgazdaságnak

Nicolas Sarkozy köztársasági elnök január 18-án tartotta a francia gazdaságnak szóló újévi beszédét a Strasbourg-hoz közeli Truchtersheim-ben (Elzász, Bas-Rhin megye), ebben összefoglalta mindazon kihívásokat és feladatokat, amik az ágazat és a szakigazgatás előtt állnak az elkövetkezendő hónapokban és években.

A köztársasági elnök a beszéd elején leszögezte, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar a francia gazdaság két stratégiai jelentőségű ágazata, együttes hozzájárulásuk a francia külkereskedelmi egyenleghez elengedhetetlen – 2010-ben az élelmiszer-külkereskedelem többlete 50%-kal nőtt az előző évhez képest! Ahhoz, hogy ez a külgazdasági többlet a jövőben is megmaradjon, megerősített vidékfejlesztési politikára van szükség.

A 2011-es évben a francia állam a mezőgazdaság tekintetében többek között a következőkre helyezi a hangsúlyt:

- a strukturális átalakítások folytatása a gazdálkodók jövedelmi helyzetének stabilizálása, javítása: a megélhetést biztosító termelői árak érdekében a versenyképesség javítása, a fölvásárlói szerződések kötelezővé tétele egyes ágazatokban,
- a G20-elnökség keretében a mezőgazdasági termékek árának hektikus ingadozása elleni küzdelem és a globális piacsabályozás alapjainak megerősítése,
- a versenysemlegesség és a kölcsönös és egyenlő engedmények elvének alkalmazása a WTO- és Mercosur-tárgyalások során,
- a 2013. utáni KAP előkészítése, ideértve a közös piaci szabályozó mechanizmusok megtartását,
- a generációváltás támogatása a gazdálkodóknál, cél az évi 7 ezres pályakezdő fiatal gazdálkodói szám biztosítása, ezzel együtt a mezőgazdasági minimumnyugdíjak emelése *(megkönnyítendő a nyugdíjkorhatárt elérő gazdálkodók döntését a nyugdíjba vonulásról és a gazdaság átadásáról)*,
- az államigazgatás – és ezen belül a mezőgazdasági szakigazgatás – reformja.

A versenyképesség javítása számos tényező figyelembe vételét igényli, ezek közül csak az egyik a fölvásárlók (és a nagykereskedelmi hálózatok) és a termelők viszonya. A francia mezőgazdaság egyik gyengesége – mint azt a köztársasági elnök és a mezőgazdasági miniszter számos alkalommal kifejtette – a termelők szervezetlenségében és az ebből következő rendkívül rossz érdekérvényesítő képességében rejlik. A „bezzeg” példa Hollandia vagy Dánia, ahol egyes ágazatokban olyan mértékű termelői koncentráció alakult ki, ami nagyságrendekkel nagyobb, mint Franciaországban, ennek következtében a fölvásárlói oldallal

szemben egészen más pozícióból tárgyalhatnak azok a termelők, mint a franciák. Ezt a szervezethez azonban nem lehet egyik napról a másikra, „földről” jövő utasítással megteremteni, így a francia kormány a 3-5 éves időtartamú, kötelező fölvasárlói szerződések rendszerének bevezetése mellett döntött a tej és a zöldség-gyümölcs ágazat esetében. *(A szaksajtóban olvasható vélemények szerint a zöldség-gyümölcs ágazatban erre nem biztos, hogy már minden feltétel adott, míg a tejágazatban a rendelkezés nem fog érdemben komolyabb változást eredményezni.)* A másik ilyen terület az egyenlő versenyfeltételek biztosítása a többi (uniós és unión kívüli) ország termelőjével szemben. Franciaországban az elmúlt egy évtizedben folyamatosan hallani az érdekképviseltek részéről, hogy a versenyhátrány egyik oka, hogy túlságosan nagyok a munkabérek után fizetendő közterhek, szigorúbbak (vagy bürokratikusabbak) a vállalkozásokat, beruházásokat célzó szabályozások, stb., amik különösen a határ menti térségekben élők számára jelentenek „látványos” különbséget a határ túlsó oldalán élő termelőkhez, kereskedőkhöz viszonyítva. A helyzet javításának első lépése volt a mezőgazdasági idénymunka közterheinek csökkentése (ez évente félmilliárd euró megtakarítást jelent a francia gazdáknak), ezt követte az állattenyésztésben használt épületek modernizációjának engedélyeztetését egyszerűbbé tévő (2) valamint a 44 tonnás járműszerelvénnyel közlekedését lehetővé tévő jogszabályok megjelenése (korábban a limit 40 tonna volt) január 18-án (3, 4). Az állattenyésztéshez kapcsolódik, hogy az eddig 100 tehénben megszabott engedélyeztetési küszöböt hamarosan 150 tehénre emelik föl. A környezetvédelmi és energiahatékonyság-javítási kérdésekhez tartozik, hogy a francia kormány szeretné csökkenteni azt a hatalmas lemaradást, ami a biogáz-hasznosítás terén tapasztalható a Németországgal való összehasonlításban. Így hamarosan várható annak a jogszabálynak a megjelenése, ami beruházás-ösztönző áramátvételi tarifákat határoz meg a metanizációs eljárásból származó gáz és elektromos áram átvételére.

A versenyképesség javítását célozzák az exportbővítést támogató állami források is, erre a célra 2011-2013. között 300 millió eurót juttatnak az állattenyésztés piaci pozícióinak javítására és 200 millió eurót kap két nagy szövetkezet, a [Limagrain](#) és a [Siclaé](#).

Franciaország elkötelezett egy, a támogatások igazságosabb elosztását és az intenzív mezőgazdasági termelést támogató közös agrárpolitika és annak hosszú távon történő megtartása mellett. Az ezzel kapcsolatos politikai megnyilatkozások azonban egyre inkább finomodnak, és előtérbe helyezik azt, hogy a jövő agrárpolitikájának tervezésekor csak azoknak a támogatási formáknak, eddigi vívmányoknak a megőrzésére kell törekedni, amik a társadalom felé védhetők és amik megtartása igazságos. Ugyanakkor el kell fogadni, hogy vannak olyan eszközök – például a történelmi alapon adott támogatások vagy a tejkvóták -, amiket az idő túlhaladott, így a jövőben nem lehet/szabad velük számolni.

Az „igazságos” támogatások közé tartozik francia részről a kedvezőtlen adottságú területeknek, esetükben elsősorban a hegyvidéki állattartásnak adott támogatások rendszere (2010-ben Franciaországban 560 millió eurót fizettek ki erre a célra), vagy

a KAP fölülvizsgálata után az állattartók helyzetének javítására juttatott 707 millió, vagy a kifejezetten a juhtartóknak szánt 125 millió euró. A 2013. utáni KAP-ra való fölkészülés jegyében a köztársasági elnök arra kérte Bruno Le Maire szakminisztert, hogy idén nyárig készítsen javaslatot arra, miként lehet a legsérülékenyebb ágazatokat 2012-től támogatni annak érdekében, hogy minél inkább megerősödve érje őket az új KAP. A támogatásokat azonban a köztársasági elnök szerint elsősorban azoknak az ágazatoknak kell adni, amik valóban nehéz helyzetben vannak, azoknak, ahol a gazdálkodók a kifejezetten magas világpiaci árakból egyértelműen komoly nyereséghez jutnak, erre nincs szükségük. *(Ezen a ponton a köztársasági elnökkel néhány nappal később diszkréten ellentmondott Bruno Le Maire kijelentvén, hogy ha egy ágazatnak a piaci körülmények miatt pillanatnyilag „jól megy”, még nem jelenti azt, hogy a támogatást meg kell tőle vonni, ellenkezőleg, további továbbra is támogatni kell annak érdekében, hogy valóban meg tudjon erősödni.)*

A KAP egyik lényeges eleme a piacsabályozási mechanizmusok léte, aminek fönntartásáért a franciák minden lehetséges fórumon síkra szállnak. Nicolas Sarkozy ezt a területet is érintette, leszögezve, elfogadhatatlannak tartja, hogy az európai szőlészet-borászatban megszűnjenek a telepítési jogok és a piacot – a termeléstől kiindulva – semmi ne szabályozza! Ezzel véleménye szerint megszűnne a minőségi termelés, évszázados hagyományok tűnnének el és az európai piacot elárasztanák az alacsony minőségű, jellegtelen termékek, ami az egyébként is csökkenő fogyasztást tekintve katasztrofális lenne.

A számítások szerint a mostani francia gazdálkodók fele 10 éven belül nyugdíjba megy és a (megmaradó) gazdaságok tulajdonost váltanak. A francia mezőgazdaság csak akkor lehet hosszú távon is életképes – állítja a köztársasági elnök -, ha elegendő számban vannak olyan fiatalok, akik készek a gazdálkodást élethivatásnak választani. Ennek érdekében az állam továbbra is támogatja a fiatal pályakezdő gazdálkodókat, cél, hogy ilyen konstrukcióval legalább évente 7 ezer fiatal gazda éljen (nem minden fiatal gazda veszi igénybe ezt a támogatási formát, tehát a tényleges pályakezdők száma ennél valamivel magasabb). Természetesen a pályakezdéshez elengedhetetlen, hogy legyen elegendő számú „szabad” gazdaság, amit elsősorban a nyugdíjba vonuló gazdáktól lehet meg- vagy átvenni, ez a generáció azonban csak akkor tud „nyugodtan” föl hagyni a gazdálkodással, ha későbbi éveit megnyugtató módon rendezettnek látja – értsd a majdani nyugdíja elegendő lesz a normális életvitel biztosítására. Ennek érdekében a 2009-es 7%-os minimum öregségi nyugdíj-emelés mellett a francia kormány egy [tavaly novemberben megjelent törvénnyel](#) (1) rendezni kívánta annak a mintegy 230 ezer mezőgazdasági kisnyugdíjasnak a helyzetét (is), akik a nem teljes szolgálati idő miatt csak nagyon kis havi nyugdíjjal rendelkeztek. A törvény egyben egy olyan, a mezőgazdasági ingatlanok (termőföld, épületek) körül több évtizede húzódó vitára is megnyugtató módon tesz pontot, ami eddig akadályozta a nyugdíjba vonulókat és a fiatalok közötti hatékony birtok-átadást.

A francia agrárpolitika állandóan visszatérő témája a jelenlegi G20-elnökség, a WTO- és a Mercosur-tárgyalások kérdése, melyektől elválaszthatatlan a világpiaci árak hektikus ingadozása. A francia kormány elsősorban a saját gazdálkodók helyzetének stabilizásáa érdekében emeli föl a szavát ez ellen és kíván érdemben tenni az elkövetkezendő hónapokban. A köztársasági elnök szerint 35 éve nem volt példa arra, hogy a világ stratégiai kukoricakészletei mindössze 57 napra legyenek elegendők – 1987-ben még 168 napra volt ez elegendő! A helyzet komplexitását mutatja, hogy az ausztrál árvizek okozta termés kiesés vagy az oroszországi klimatikus szélsőségek miatt bevezetett export-tilalom milyen hisztérikus piaci reakciókat váltott ki, ami ellen mindenképpen tenni akarnak. Így várható, hogy a G20-elnökség keretében tartandó júniusi agrárminiszteri konferencián a franciák mindenképpen érdemi javaslatot kívánnak megfogalmazni és elfogadtatni.

A WTO- és Mercosur-tárgyalások kapcsán a franciák a versenysemlegességet és a kölcsönösség elvét tartanák mindenekelőtt alkalmazandónak. A köztársasági elnök osztja azt az álláspontot, hogy mindazon feltételek (pl. nyomonkövethetőség, állatjólét) teljesítését meg kell követelni a harmadik országok termelőitől, ha az EU-ba kívánnak exportálni, amit az uniós gazdálkodóktól megkövetelünk. Elvárható továbbá, hogy a harmadik országok ugyanazon kereskedelmi könnyítéseket megadják az uniós országoknak, mint amit ők maguk megkapnak az EU-tól. Különösen igaz ez olyan országokra, mint Brazília, India, Kína, amik már nem tekinthetők fejlődő országoknak, sokkal inkább gazdasági nagyhatalomként kell róluk beszélni.

Kifejezetten belpolitikai és igen érzékeny kérdés az államigazgatás reformja, ideértve a mezőgazdasági szakigazgatást és az oktatást. A köztársasági elnök szerint ha nem akar Franciaország az írek, görögök és portugálok sorsára jutni, meg kell hozni néhány elengedhetetlen strukturális reformot annak érdekében, hogy az állami kiadásokat mérsékelni lehessen. Franciaországban 35 éve folyamatosan deficitet a költségvetés, az adóterhelés jelenleg 8 százalékponttal magasabb, mint Németországban, 1990 óta egymillió fővel nőtt az államigazgatásban dolgozók száma, és mivel az elmúlt 20 évben 640 ezerrel lett kevesebb a diákok száma, jelenleg 45 ezer pedagógusi hely fölösleges. Az adóemelés nem járható út, mert azonnal negatívan érintené a vásárlóerőt (*ennek megőrzése, javítása Nicolas Sarkozy egyik „vesszőparipája”, már gazdasági minisztersége óta*), a vállalkozásokra rótt terheket is inkább csökkenteni, mintsem emelni kell, mivel a versenyképesség javítása és a delokalizáció elkerülése mindennél fontosabb – így marad az államigazgatás strukturális reformja és a létszám, valamint a kiadások csökkentése. Ugyanakkor a vidéki környezetben is biztosítani kell ugyanazon szolgáltatásokat (pl. egészségügy, távközlés), amik a városi környezetben adóttak, ez pedig csak akkor oldható meg létszámbővítés nélkül, ha biztosítják az ezeket segítő csúcstechnológiai eszközöket. Így igen jelentős forrásokat szán a kormány a távgyógyítás (télmédecine) és a nagyon nagy sebességű Internet elterjesztésére vidéken is – a gazdaságélénkítési program keretében a nagysebességű Internet-hozzáférés biztosítására országosan 2 milliárd eurót fordítanak. A vidéki területek egészségügyi

ellátásának biztosítása érdekében az állam négyszáz orvostanhallgatóval kötött tanulmányi szerződést, ennek keretében az állam állja tanulmányaik költségét, cserébe ők több évre vállalják az elhelyezkedést olyan térségekben, ahol az orvosi ellátás biztosítása jelenleg nem megoldott.

Ez a kérdés szorosan összefügg a területfejlesztési politikával és egy sokkal általánosabb elvvel, az egyenlőség kérdésével, ami számos esetben visszasságokat szül. Nicolas Sarkozy úgy véli, az, hogy az egyenlőség elvének minden gyakorlatiasság nélküli biztosításának égisze alatt ugyanolyan követelményeket támasztunk a nagyvárosok és a világtól elzárt kistelepülési önkormányzatok elé például óvoda vagy iskola-alapítási kérdésekben, éppen egyenlőtlenségeket és igazságtalanságokat szül, ezért célszerű ezek egyszerűsítése és a rugalmas alkalmazás biztosítása. Részben ezeknek a különbségeknek a kiegyenlítését, vagy legalábbis tompítását szolgálja a helyi adóbevételek egy részének más települések számára történő átirányítása ([péréquation](#)). Mivel a francia önkormányzatok fiskális teljesítőképessége között három nagyságrendbeli különbségek is vannak, 2011-ben az önkormányzatok bevételeinek 2%-a egy külön alapba kerül és abból – mintegy 1 milliárd euróval – elsősorban a vidéki területek kistelepüléseit fogják támogatni.

- (1) LOI n° 2010-1330 du 9 novembre 2010 portant réforme des retraites NOR: MTSX1016256L
- (2) Décret n° [2011-63](#) du 17 janvier 2011 relatif au regroupement et à la modernisation de certaines installations classées d'élevage NOR: DEVP1029431D
- (3) Décret n° [2011-64](#) du 17 janvier 2011 relatif au poids total roulant autorisé des véhicules terrestres à moteur NOR: DEVT1018722D
- (4) [Arrêté du 17 janvier 2011](#) relatif au poids total roulant autorisé des véhicules terrestres à moteur utilisés pour le transport combiné, la desserte des ports maritimes et fluviaux et le transport de certains produits agricoles et agroalimentaires NOR: DEVT1003986A

Somogyi Norbert, Párizs